

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

NÕUKOGU MÄÄRUS (Euratom) 2021/948,

27. mai 2021,

millega luuakse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu alusel tuumaohutusalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrument, mis täiendab naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Gloaalne Euroopa“, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) nr 237/2014

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 203,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit peaks kogu maailmas kaitsma ja edendama oma väärtusi ja huve, et ellu viia liidu välistegevuse eesmärgid ja põhimõtteid, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõikes 5 ning artiklites 8 ja 21.
- (2) Selleks et rakendada ÜRO kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030, Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeoleku- poliitika strateegiaga ning Euroopa arengukonsensusega kehtestatud uut rahvusvahelist raamistikku, soovitakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/947 ⁽²⁾ suurendada liidu välistegevuse sidusust ja tagada selle tulemuslikkus, koondades ühtse instrumendi kaudu jõupingutusi erinevate välistegevuse meetmete rakendamise parandamiseks.
- (3) Määrusega (EL) 2021/947 loodud naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Gloaalne Euroopa“ täiendava tuumaohutusalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrumendi (edaspidi „instrument“) eesmärk peaks olema tuumaohutuse kõrge taseme, kiirguskaitse ning tuumamaterjali suhtes tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete rakendamise edendamine kolmandates riikides, toetudes Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) siselt võetavatele meetmetele. Selle eesmärgi raames on käesoleva määruse eesmärk toetada kolmandate riikide ametiasutuste tuumaküsimustega seotud otsustusprotsesside läbipaistvuse edendamist.

⁽¹⁾ 17. jaanuari 2019. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021 määrus (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“, muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

- (13) Liit ja ühendus peaksid otsima võimalusi olemasolevate vahendite kõige tõhusamaks kasutamiseks, et saavutada välistegevuses optimaalne mõju. See tuleks saavutada liidu välistegevuse rahastamisvahendite sidususe ja täiendavusega, samuti liidu muude poliitikameetmete ja programmide suhtes koostoime tagamisega. Ühise eesmärgi saavutamiseks rakendatavate kombineeritud sekkumiste võimalikult suure mõju huvides peaks käesolev määrus võimaldama kombineerida rahastamist liidu muude programmidega, tingimusel et need ei kata samu kulusid.
- (14) Käesoleva määrusega kehtestatakse instrumendi kogu kestuseks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava, (⁸) punkti 18 tähenduses.
- (15) Instrumendi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2018/1046 (⁹) (edaspidi „finantsmäärus“). Finantsmääruses sätestatakse liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste, finantsabi ja välisekspertide tasustamise kohta.
- (16) Käesoleva määruse rakendamise suhtes tuleks vastavalt vajadusele kohaldada reegleid ja menetlusi, mis on sätestatud määruses (EL) 2021/947, ning käesoleva määruse kohased rakendussätted peaksid vastama nimetatud määrusega ette nähtud sätetele.
- (17) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse horisontaalseid finantsreegleid, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on vastu võtnud Euratomi asutamislepingu artikli 106a ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 322 alusel. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ning nendega määratakse eelkõige kindlaks menetlus eelarve kehtestamiseks ja selle täitmiseks toetuste, hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise kaudu ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. Euratomi asutamislepingu artikli 106a ja ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.
- (18) Käesoleva määrusega ette nähtud liidupoelse rahastamise vormide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmäärke ja anda tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama kindlasummaliste maksete, ühtsete määrade ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning finantsmääruse artikli 125 lõike 1 punkti a kohaste kuludega sidumata rahastamise kasutamist.
- (19) Iga-aastased tegevuskavad ja meetmed peaksid olema tegevusprogrammid finantsmääruse tähenduses. Iga-aastaste tegevuskavadega on mitmesugused meetmed koondatud ühte dokumenti.
- (20) Selleks et tagada asjaomas poliitikavaldkonnas toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada rakendamise alustamist mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, tuleks käesolevat määrust kohaldada eelarveaasta 2021 algusest.

⁽⁸⁾ ELT L 433I, 22.12.2020, lk 28.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

- (21) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁰⁾ ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95,⁽¹¹⁾ (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽¹²⁾ ja (EL) 2017/1939⁽¹³⁾ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis seonduvad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuse või pettuse ärahoidmise, avastamise, kõrvaldamise ja uurimisega, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmise ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamisega. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korrupsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nii nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371,⁽¹⁴⁾ ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile ja kontrollikojale ning tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused. Seetõttu peaksid kolmandate riikide ja territooriumidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud kokkulepped, samuti kõik käesoleva määruse rakendamise tulemusel sõlmitavad lepingud ja kokkulepped sisaldama sätteid, millega antakse komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja Euroopa Prokuratuurile selge sõnaga õigus korraldada oma vastava pädevuse piires selliseid auditeid, kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (22) Määrus (Euratom) nr 237/2014 tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada.
- (23) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁵⁾.
- (24) Viited nõukogu otsuses 2010/427/EL⁽¹⁶⁾ osutatud välisabi rahastamisvahenditele tuleks lugeda viideteks käesolevale määrusele ja selles osutatud määrustele. Komisjon peaks tagama, et käesolevat määrust rakendatakse kooskõlas otsusega 2010/427/EL.
- (25) Käesolevas määruses ette nähtud tegevuses tuleks rangelt jälgida liidu piiravate meetmete puhul sätestatud tingimusi ja korda,

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽¹¹⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽¹²⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽¹³⁾ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽¹⁶⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

IJAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Aatomenergiaühenduse asutamislepingu alusel ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 tuumaohutusala rahvusvahelise koostöö Euroopa instrument (edaspidi „instrument“), mis täiendab naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Globaalne Euroopa“.

Käesoleva määrusega nähakse ette instrumendi eesmärgid, eelarve ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027, liidupoolse rahastamise vormid ja eelarve täitmise viisid.

Artikkel 2

Instrumendi eesmärgid

1. Instrumendi eesmärk on täiendada neid tuumaenergiaalase koostöö meetmeid, mida rahastatakse määruse (EL) 2021/947 kohaselt, eeskätt selleks, et toetada tuumaohutuse kõrge taseme, kiirguskaitse ning tuumamaterjali suhtes tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete rakendamise edendamist kolmandates riikides, toetudes ühenduse siseselt asjaomases Euratomi õigusraamistikus võetavatele meetmetele, kooskõlas käesoleva määrusega ja nii avatult kui võimalik. Selle eesmärgi raames on instrumendi eesmärk samuti toetada kolmandate riikide ametiasutuste tuumaküsimustega seotud otsustusprotsesside läbipaistvuse edendamist.

2. Kooskõlas lõikega 1 on instrumendil järgmised erieesmärgid:

- a) tõhusa tuumaohutuse ja kiirguskaitse kultuuri edendamine, rangeimate tuumaohutus- ja kiirguskaitsestandardite rakendamine ning tuumaohutuse pidev parandamine, sealhulgas läbipaistvuse edendamine kolmandate riikide ametiasutustes tuumaseadmete ohutusega seotud otsustusprotsessides;
- b) kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlik ja ohutu käitlemine ning endiste tuumaobjektide ja -seadmete dekomisjoneerimine ja saneerimine, sealhulgas läbipaistvuse edendamine kolmandate riikide ametiasutuste otsustusprotsessides;
- c) tuumamaterjali suhtes tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete kehtestamine kolmandates riikides.

Artikkel 3

Ühtsus, kooskõla ja vastastikune täiendavus

1. Käesoleva määruse rakendamisel tuleb tagada kooskõla, koostoime ja vastastikune täiendavus määrusega (EL) 2021/947, muude liidu välistegevuse programmidega ning muude asjakohaste liidu poliitikameetmete ja programmidega, samuti poliitikavaldkondade arengusidusus.

2. Vajaduse korral võib käesoleva määruse alusel kehtestatud meetmete jaoks toetust saada muude liidu programmide kaudu, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Käesoleva määruse alusel võib toetada ka muude liidu programmide alusel kehtestatud meetmeid, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid.

3. Käesoleva määrusega kehtestatud meetmeid toetava iga liidu programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle osa suhtes, millega nad on meetet toetanud. Kumulatiivne rahastus ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid ning liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.

*Artikkel 4***Instrumendi eelarve**

Instrumendi rakendamise rahastamispakett ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 on 300 miljonit eurot jooksevhindades.

*Artikkel 5***Poliitikaraamistik**

Assotsieerimislepingud, partnerlus- ja koostöölepingud, mitmepoolsed kokkulepped ja muud kokkulepped, millega luuakse õiguslikult siduvad suhted liidu ja tema partnerriikide vahel, samuti Euroopa Ülemkogu järelused ja nõukogu järelused, tippkohtumise deklaratsioonid, kõrgetasemelistel kohtumistel partnerriikidega vastu võetud järelused, komisjoni teatised ning komisjoni ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ühisteatised moodustavad käesoleva määruse rakendamise üldise poliitikaraamistiku.

II JAOTIS

INSTRUMENDI RAKENDAMINE*Artikkel 6***Mitmeaastased sihtprogrammid**

1. Käesoleva määruse alusel toimuvat koostööd viiakse ellu mitmeaastaste sihtprogrammide alusel.
2. Mitmeaastase sihtprogrammi eesmärk on luua ühenduse ning asjaomase kolmanda riigi või piirkonna koostööks sidus raamistik viisil, mis on kooskõlas käesoleva määruse reguleerimisese ja reguleerimisalaga ning ühenduse eesmärkide, põhimõtete ja poliitikaga ning mis tugineb artiklis 5 osutatud poliitikaraamistikule.
3. Mitmeaastane sihtprogramm moodustab koostöö üldise aluse ning selles määratakse kindlaks ühenduse eesmärgid koostöö tegemisel, võttes arvesse asjaomaste riikide vajadusi, ühenduse prioriteete, rahvusvahelist olukorda ja asjaomaste kolmandate riikide meetmeid. Mitmeaastases sihtprogrammis märgitakse ka koostööga loodav lisaväärtus ning võimalused, kuidas vältida tegevuse kattumist teiste programmide ja algatustega, eelkõige selliste programmide ja algatustega, mida viivad läbi suuremad abiandjad ja sellised rahvusvahelised organisatsioonid, kes järgivad samasuguseid eesmäärke.
4. Mitmeaastastes sihtprogrammides määratakse kindlaks rahastamiseks valitud prioriteetsed valdkonnad, erieesmärgid, oodatavad tulemused, tulemuslikkuse ja tulemustele suunatud näitajad ning rahaeralduste suunav jaotus nii üldiselt kui ka eesmärkide kaupa.
5. Mitmeaastased sihtprogrammid põhinevad partnerriikide või -piirkondadega peetaval dialoogil, millesse on kaasatud asjaomased sidusrühmad, eelkõige valitsus- ja reguleerivad asutused ning nende määratud organisatsioonid, et tagada, et asjaomane riik või piirkond võtab protsessis piisava vastutuse, ning soodustada tuumaohutuse edasise arendamise toetamist riigi tasandil.
6. Komisjon võtab vajaduse korral pärast Euroopa tuumaohutust reguleerivate asutuste töörühmaga (ENSREG) konsulteerimist vastu mitmeaastased sihtprogrammid kooskõlas artikli 15 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
7. Komisjon vaatab hiljemalt nelja aasta möödumisel kooskõlas artikli 15 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega mitmeaastased sihtprogrammid läbi ja vajaduse korral ajakohastab neid.

Artikkel 7

Iga-aastased tegevuskavad ja meetmed

1. Komisjon võtab mitmeaastase sihtprogrammi alusel vastu iga-aastased tegevuskavad. Komisjon võib vastu võtta ka erimeetmeid ja toetusmeetmeid.

Ettenägematute ja igakülgset põhjendatud vajaduste, asjaolude või kohustuste korral võib komisjon vastu võtta erimeetmeid.

Tegevuskavades ja erimeetmetes määratakse iga kolmanda riigi või piirkonna jaoks kindlaks taotletavad eesmärgid, haldusmenetlused, rahastatavad projektid, esialgne ajakava, oodatavad tulemused ja peamised meetmed, meetodid ning vajaduse korral tegevuskavade ja erimeetmete seis iga kolmanda riigi või piirkonna puhul, eelarve ja kõik seonduvad toetuskulud. Need tegevuskavad ja meetmed sisaldavad iga sellise tegevuse kokkuvõtvat kirjeldust, igale tegevusele eraldatud esialgseid summasid, rakendamise kavandatavat ajakava ja vastavalt vajadusele erinäitajaid tulemuslikkuse, tulemuste ja kõigi seotud toetuskulude seire, hindamise ja läbivaatamise jaoks. Tegevuskavad sisaldavad vajaduse korral eelnevast koostööst saadud kogemusi.

2. Tegevuskavad ja meetmed võetakse vastu rakendusaktidega, mis võetakse vastu kooskõlas artikli 15 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Artikli 15 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlust ei nõuta järgmise puhul:

- a) erimeetmed ja toetusmeetmed, mille liidupoolne rahastamine ei ületa 5 miljonit eurot;
- b) tehnilised muudatused, eeldusel et need ei mõjuta märkimisväärselt asjaomase tegevuskava või meetme eesmärke, näiteks järgmist:
 - i) rakendusmeetodi muutmine;
 - ii) eraldiste ümberjaotamine tegevuskavas sisalduvate meetmete vahel;
 - iii) tegevuskavade ja erimeetmete eelarve suurendamine või vähendamine mitte rohkem kui 20 %, võrreldes esialgse eelarvega ning mis ei ületa 5 miljonit eurot.

Kui käesoleva lõike alusel võetakse erimeetmeid ja toetusmeetmeid või tehakse nende tehnilisi muudatusi, teavitatakse sellest artiklis 15 osutatud tuumaohutuslasel rahvusvahelise koostöö Euroopa instrumendi komiteed ühe kuu jooksul alates meetmete vastuvõtmisest. Nendest teatatakse ka Euroopa Parlamendile.

4. Nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, kui on vajalik ühenduse kiire reageerimine, võtab komisjon kooskõlas artikli 15 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu tegevuskavad või meetmed või muudab neid, kasutades selleks viivitamata kohaldatavaid rakendusakte.

Artikkel 8

Toetusmeetmed

1. ELi-poolne rahastamine võib hõlmata instrumendi rakendamise ja selle eesmärkide saavutamise seotud toetuskulusid, sealhulgas selliseks rakendamiseks vajaliku ettevalmistus-, jätku-, seire-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevusega seotud haldustuge, samuti peakorterite kulusid instrumendi jaoks vajaliku haldustoe tagamisel ning käesoleva määruse alusel rahastatava tegevuse haldamisel, sealhulgas teavitus- ja teabevahetusmeetmed ning ettevõtte infotehnoloogiasüsteemid.

2. Kui artiklis 7 osutatud tegevuskavades või erimeetmetes toetuskulusid ei sisaldu, võtab komisjon vajaduse korral toetusmeetmeid. Toetusmeetmete liidupoolne rahastamine võib katta järgmist:

- a) uuringud, koosolekud, teavitamine, teadlikkuse suurendamine, koolitus, saadud kogemuste ja parimate tavade ettevalmistamine ja vahetamine, teabe avaldamine ning muud programmitööks ja meetmete haldamiseks vajaliku haldus- või tehnilise toega, sealhulgas teabekogumissmissioonide ja tasustatud välisekspertidega seotud kulud;

- b) teavitamis- ja teabevahetusmeetmete, sealhulgas kommunikatsioonistrateegiatega väljatöötamise ja liidu poliitilistest prioriteetidest teavitamise ja nende nähtavusega seotud kulud.

Artikkel 9

Koostöömeetodid

Instrumendi raames täidab eelarvet komisjon, nagu on ette nähtud finantsmääruses, kas ise otse või kaudselt finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c loetletud üksuste kaudu.

Artikkel 10

Liidupoolse rahastamise vormid ja eelarve täitmise viisid

1. Instrumendist võib anda liidu rahastamist ükskõik millises finantsmääruses sätestatud vormis, eelkõige:
 - a) toetustena;
 - b) teenuste või asjade hankelepingutena;
 - c) tasustatud välisekspertide tagamisega ning
 - d) segarahastamistoimingutena.
2. Instrumendist antava toetuse puhul võib eelarve täitmine toimuda ka määrusega (EL) 2021/947 kehtestatud välistegevuse tagatise (edaspidi „välistegevuse tagatis“) suhtes kohaldatavate normide kohaselt ja seda võib kasutada välistegevuse tagatise jaoks tehtavateks eraldisteks. Välistegevuse tagatisega toetatakse ka toiminguid, mida tehakse nõukogu otsuse 77/270/Euratom⁽¹⁷⁾ alusel.

Eraldiste määr välistegevuse tagatise nende toimingute puhul, mida instrumendist toetatakse, on 9 %.

3. Eraldiste määrad vaadatakse läbi iga kolme aasta järel alates käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäevast.

Artikkel 11

Rahastamiskõhlikud isikud ja üksused

1. Eelistatakse ühinevate riikide, kandidaatriikide, potentsiaalsete kandidaatriikide ja Euroopa naabruspoliitika riikide isikuid ja üksusi. Instrumendist rahastatavate meetmete puhul võivad hanke-, toetuse ja auhinna andmise menetlustes osaleda rahvusvahelised organisatsioonid ja kõik järgmiste riikide ja territooriumide õigussubjektid, sealhulgas juriidilised isikud, kelle tegelik asukoht on järgmine:
 - a) liikmesriigid, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega loodud ühinemiseelse abi instrumendi (IPA III) alusel abisaajad ning Euroopa Majanduspiirkonna lepingu⁽¹⁸⁾ pooled;
 - b) määruse (EL) 2021/947 artikli 4 lõike 2 punktis a osutatud naabruspiirkonnas asuvad partnerriigid;

⁽¹⁷⁾ Nõukogu 29. märtsi 1977. aasta otsus 77/270/Euratom, millega volitatakse komisjoni väljastama Euratomi laene, et aidata kaasa tuumaelektrijaamade rahastamisele (EÜT L 88, 6.4.1977, lk 9).

⁽¹⁸⁾ EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

- c) Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabi komitee avaldatud ametliku arenguabi saajate nimekirjas olevad arengumaad ja territooriumid (edaspidi „ametliku arenguabi saajate nimekiri“), mis ei kuulu G20 riikide hulka, ning nõukogu otsuses 2013/755/EL⁽¹⁹⁾ kindlaks määratud ülemeremaad ja -territooriumid;
- d) ametliku arenguabi saajate nimekirjas olevad arengumaad, mis kuuluvad G20 riikide hulka, ning muud riigid ja territooriumid, kui asjaomane menetlus, milles nad osalevad, toimub käesoleva määruse alusel liidu rahastatava meetme kontekstis;
- e) riigid, mille puhul komisjon on kehtestanud vastastikuse juurdepääsu välisrahastamisele;
- f) Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni liikmesriigid lepingute puhul, mida rakendatakse ametliku arenguabi saajate nimekirjas olevas vähim arenenud riigis või suure võlakooormaga vaeses riigis;
- g) kolmandad riigid, kus toimuvad konkreetsetes mitmeaastastes sihtprogrammides, tegevuskavades või meetmetes kindlaks määratud tegevused.

Esimese lõigu punkti e osutatud vastastikuse juurdepääsu võib vähemalt ühe aasta pikkuseks piiratud ajaks anda juhul, kui riik tagab võrdsetel tingimustel abikõlblikkuse liidust pärit üksustele ja käesoleva määruse alusel rahastamiskõlblike riikide üksustele. Komisjon teeb otsuse vastastikuse juurdepääsu ja selle kestuse kohta, olles eelnevalt pidanud nõu asjaomase abisaajariigi või asjaomaste abisaajariikidega.

2. Kõik instrumendist rahastatavad tarned ja materjalid võivad pärineda lõikes 1 loetletud riikidest vastavalt samas lõikes sätestatud tingimustele.

3. Käesolevas artiklis sätestatud reegleid ei kohaldata ja need ei tekita kodakondsusega seotud piiranguid füüsiliste isikute suhtes, kes töötavad rahastamiskõlbliku töövõtja või, kui see on asjakohane, alltöövõtja juures või on sõlminud temaga muu seadusliku lepingu.

4. Ühiselt üksuse kaasrahastavate või kooskõlas finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti c alapunktides ii–viii loetletud üksustega eelarve otsese või kaudse täitmisega rakendatavate meetmete puhul kohaldatakse ka nende üksuste suhtes rahastamiskõlblikkuse reegleid.

5. Kui rahastajad pakuvad rahastamist komisjoni loodud usaldusfondile või sihtotstarbelise välistulu kaudu, kohaldatakse rahastamiskõlblikkuse reegleid, mis on sätestatud usaldusfondi asutamiskäitises või sihtotstarbelise välistulu puhul rahastajaga sõlmitud lepingus.

6. Instrumendist ja mõnest muust liidu programmist rahastatavate meetmete puhul loetakse selliste programmide alla kuuluvad abikõlblikud üksused rahastamiskõlblikuks.

7. Käesolevas artiklis sätestatud rahastamiskõlblikkuse reegleid võib piirata taotlejate kodakondsuse, geograafilise asukoha või liigi või tarnete ja materjalide päritolu põhjal, kui piirang on vajalik meetme spetsiifilise laadi ja eesmärgi tõttu ning vajalik meetme tulemuslikuks rakendamiseks.

8. Mitterahastamiskõlblikest riikidest pärit pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate võib käsitleda rahastamiskõlblikena juhul, kui esineb hädaolukord või teenused ei ole asjaomaste riikide või territooriumide turul kättesaadavad, või muudel põhjendatud juhtudel, kui rahastamiskõlblikkuse eeskirjade kohaldamine muudaks meetme elluviimise võimatuks või ülemäära raskeks.

9. Kui finantsmäärus näeb ette lepingu sõlmimise ühe pakkumuse alusel, tuleks kohalike võimete, turgude ja ostude edendamiseks eelistada kohalikke ja piirkondlikke töövõtjaid. Kõigil muudel juhtudel edendatakse kohalike ja piirkondlike töövõtjate osalemist kooskõlas finantsmääruse asjaomaste sätetega.

⁽¹⁹⁾ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

*Artikkel 12***Tuumaohutusala rahvusvahelise koostöö suhtes kohaldatavad kriteeriumid**

1. Ühine seisukoht ja vastastikune kokkulepe kolmanda riigi ja ühenduse vahel tuleb põhimõtteliselt kinnitada komisjonile esitatava ametliku taotlusega. Selline taotlus on asjaomasele valitsusele siduv.
2. Kolmandad riigid, kes soovivad teha ühendusega koostööd, peavad olema tuumarelva leviku tõkestamise lepingu osalised ning neil peab olema kehtiv lisaprotokoll või nad peavad olema sõlminud IAEAga kaitsemeetmete lepingu. Nad peavad täiel määral järgima IAEA ohutusstandardites sätestatud ohutuse aluspõhimõtteid ning olema asjaomaste konventsioonide, näiteks tuumaohutuse konventsiooni ning kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutust käsitleva ühiskonventsiooni osalisriigid või olema demonstreerinud oma kindlat kavatsust liituda nimetatud konventsioonidega. Aktiivse koostöö puhul tuleb seda kohustust igal aastal hinnata, võttes arvesse riikide aruandeid ja muid dokumente asjaomaste konventsioonide rakendamise kohta. Selle hindamise põhjal tehakse otsus koostöö jätkamise kohta. Kiireloomulistel juhtudel võidakse kõnealuste põhimõtete kohaldamise suhtes olla erandkorras paindlikud.
3. Instrumendi koostööeesmärkide täitmise ja selle üle seire tagamiseks peab asjaomane kolmas riik nõustuma võetud meetmete hindamisega. Hindamine peab võimaldama jälgida kokkulepitud eesmärkide järgimist ja kontrollida nende täitmist ning see võib olla ühenduse rahalise toetuse jätkuva maksmise eeltingimus.
4. Käesoleva määruse kohaselt tuumaohutuse ja tuumajulgeoleku valdkonnas liidu poolt pakutava koostöö eesmärk ei ole tuumaenergia edendamine ning seetõttu ei tule seda tõlgendada kui meetet, millega edendatakse sellise energia kasutuselevõtmist kolmandates riikides.

*Artikkel 13***Koostööst kasu saajad**

1. Käesoleva määruse kohase koostöö sihtrühmas on
 - a) tuumaohutuse valdkonnas pädevad reguleerivad asutused ja neile määratud tehnilise toe organisatsioonid, et tagada nende tehnilised oskused, sõltumatus ja reguleeriva raamistiku tugevdamine tuumaohutuse ja kiirguskaitsega seotud asjakohastes valdkondades;
 - b) radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise eest vastutavad riiklikud asutused, et võimaldada nende liigitamist, registreerimist ja nende üle arvestuse pidamist ning ohutut ladustamist;
 - c) riikliku tuumamaterjalide arvestus- ja kontrollisüsteemi missiooni kõik sidusrühmad, et kehtestada tõhusad ja tulemuslikud kaitsemeetmed;
 - d) erandjuhtudel tuumaelektrijaamade käitajad, piirdudes üksnes tuumaohutust reguleerivate asutuste Euroopa tööühma vastastikusel hindamises riskide ja ohutuse hindamise kohta esitatud soovitude rakendamisega (vastupidavustestid).
2. Artikli 2 lõikes 1 sätestatud eesmärki piüütakse eelkõige saavutada järgmiste meetmete abil:
 - a) õigusraamistikus rakendatavate menetluste ja süsteemide tugevdamine;
 - b) tõhusa korra kehtestamine radioloogiliste tagajärgedega õnnetuste, sealhulgas õnnetusjuhtumikiirituse ärahoidmiseks ning tagajärgede leevendamiseks selliste juhtumite korral;
 - c) strateegiate ning raamistike, meetodite, tehnoloogia ja käsitluste väljatöötamine ja rakendamine kasutatud kütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks;
 - d) toetuse osutamine tuumaseadmete ja -objektide ohutuse tagamisele seoses praktiliste kaitsemeetmetega, mille eesmärk on vähendada olemasolevat kiirgusest tulenevat ohtu töötajate ja kogu elanikkonna tervisele;

- e) olemasolevate tuumaseadmete dekomisjoneerimise, endiste tuumaobjektide ja uraanikaevanduste pärandi saneerimise ning merre uputatud radioaktiivsete objektide ja materjalide kogumise ning käitlemise strateegiate ja raamistike väljatöötamine ja elluviimine;
- f) vajaliku õigusliku raamistiku, meetodite, tehnoloogia ja lähenemisviiside kehtestamine tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete rakendamiseks, sealhulgas lõhustuvate materjalide nõuetekohase arvestuse pidamiseks ja kontrolliks riigi ja käitajate tasandil;
- g) personali koolitamise toetamine;
- h) erandjuhtudel tuumaelektrijaamade käitajate piiratud varustamine seadmetega, nagu on osutatud lõike 1 punktis d.

Eri- ja igakülgset põhjendatud juhtudel rakendatakse esimese lõigu punktiga a seotud meetmeid koostööga liikmesriikide käitajate ja/või pädevate organisatsioonide ja kolmandate riikide tuumaseadmete käitajate vahel, nagu on määratletud nõukogu direktiivi 2009/71/Euratom artikli 3 lõikes 1.

Artikli 7 lõiget 3 ei kohaldata käesoleva lõike esimese lõigu punktiga h seotud meetmete suhtes.

Artikkel 14

Seire, aruandlus ja hindamine

1. Seire, aruandlus ja hindamine toimuvad vastavalt määruse (EL) 2021/947 artikli 41 lõigetele 2, 4, 5 ja 6 ning artiklile 42.
2. Instrumendi eesmärgi saavutamist mõõdetakse järgmiste näitajate ja nende poolt tuumaohutusele, kiirguskaitsele ning tuumamaterjalide suhtes tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete kohaldamisele avalduva mõju põhjal:
 - a) koostatud, vastu võetud ja/või muudetud õigusaktid, võttes arvesse tuumaohutuse rangemaid standardeid;
 - b) projekteerimis-, kontseptsiooni- või teostatavusuuringud rangeimatele tuumaohutusnõuetele vastavate käitiste rajamiseks ning
 - c) tuumaohutuse, kiirguskaitse ning tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete täiustamise meetmete tulemused, mis põhinevad rangeimatel tuumaohutus- ja kiirguskaitsealastel kaitsemeetmetel, sealhulgas tuumarajatistes rakendatavate rahvusvaheliste vastastikuse hindamise tulemused.

III JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 15

Komitee

1. Komisjoni abistab tuumaohutusosalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrumendi komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes kõnealuse määruse artikliga 5.

*Artikkel 16***Teave, teavitustegevus ja nähtavus ning erand nähtavusnõuetest**

Artiklis 3 osutatud eesmärgiga seotud teave, teavitustegevus ja nähtavus toimuvad ning erandit nähtavusnõuetest kohaldatakse kooskõlas määruse (EL) 2021/947 artiklitega 46 ja 47.

*Artikkel 17***Euroopa välisteenistus**

Käesolevat määrust kohaldatakse kooskõlas otsusega 2010/427/EL.

*Artikkel 18***Kehtetuks tunnistamine**

Määrus (Euratom) nr 237/2014 tunnistatakse kehtetuks.

*Artikkel 19***Üleminekusätted**

1. Käesolev määrus ei mõjuta nende meetmete jätkamist või muutmist, mis on algatatud määruse (Euratom) nr 237/2014 alusel, mille kohaldamist nende meetmete suhtes jätkatakse kuni nende lõpetamiseni.
2. Instrumendi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mida on vaja selleks, et tagada üleminek instrumendi ja määruse (Euratom) nr 237/2014 alusel vastu võetud meetmete vahel.
3. Instrumendi rahastamispaketist võib katta kulusid, mis on seotud käesolevale määrusele järgnevate määruste ettevalmistamisega.
4. Vajaduse korral võib kanda liidu eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikliga 6 ette nähtud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

*Artikkel 20***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 27. mai 2021

Nõukogu nimel
eesistuja
P. SIZA VIEIRA